

ՄԱՇՏՈՅ ԱՐԵՂԱ ԹԱՂԻՅԱՆ

Ն Ա Հ Ա Տ Ա Կ Կ Ո Ւ Յ Ս Ե Ր Ը

(խաղած Ս. Շողակարի եկեղեցում, 1956 թ. մայիսի 31-ին)

«Նկայ՛ք հաւատացեալ՛ք զճնորհիւնս սոցա հոշակեցո՛ւք.
Եւ օրհնուրեամբ զԱստուած փառաւորեսցո՛ւք»:

ՇԱՐԱԿԱՆ Ս. ՀՈՒՓԱՒԻՄԵԱՆՑ

Այսպէս է երգում երջանկահիշատակ Կոմիտաս կաթողիկոսը Հոփսիմյանց կույսերի մարտիրոսութիւնը իր «Անձինք նուիրեալք» շարականով, որն իր ոճի զեղեցկութեամբ, կրօնա-բարոյական արժեքներով կարող է մրցել նույն կույսերի հիշատակը հավերժացնող հայրապետի բարեպաշտ մտքի հղացումը հանդիսացող հայ ճարտարապետական արվեստի գոհարներից մեկի՝ Ս. Հոփսիմի տաճարի հոյակապ կառուցվածքի հետ:

Այդ երկու վեհապանծ կոթողներով մեր մեծագործ Հայրապետը մի անգամ ևս շեշտեց քրիստոնեական լուսավոր համատի համար գոհված այն սուրբ կույսերի մարտիրոսութիւնը, որ արդեն սրբագործված էր Ս. Գրիգոր Լուսավորչի հրաշագեղ տեսիլքով:

Ո՛րն է այն հողը, որի վրա իջան մեր պատմական Հայրապետ Գրիգոր Լուսավորչի տեսած լուսաշող կամարները, ո՞ր տեղից էին սկսում նրանք և ի՞նչ էին նշանակում:

Այդ այն հողն էր, որի վրա մենք ենք կանգնած և մեր նախնայաց ջերմեւունդ հավատով աղոթում ու գովերգում ենք Հոփսիմիմյանց կույսերի գերագույն գոհարներութիւնը, որոնք «ժողկալեալք փորձութեանց և պէսպէս լիկանաց, եղեալք ժառանգորդք անթառամ պսակին»: Իսկ լուսաշող կամար-

ների իմաստը մեզ տալիս է հայ մատենագրութեան առաջին ներկայացուցիչը՝ Ագաթանգեղոսը: Նա ասում է, որ այդ լուսաշող կամարները, որ Ս. Գրիգորի տեսիլքի մեջ երևացին, կանգնած էին շորս սյուների վրա: Շողը՝ սկսում էր ճիշտ այս կետից, այսինքն Շողակաթի տաճարից, որտեղ թափվել էր սուրբ կույսերի արյունը և շարունակվում էր մինչև այն կետը, ուր գտնվում էր Ս. Հոփսիմի մարմինը, որի վրա էլ երևում էր հրեզնէն սյունը: Լույսի շողը այնտեղ կանգ էր առնում, այլ տարածվում էր մինչև Ս. Գայանէի մարմնի գտնված տեղը և շարունակվելով հասնում էր այն կետին, ուր էջմիածինն է կանգնած դարերից ի վեր: «Նկայք շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ, քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի»: Եվ այս տեսիլքով առաջնորդվելով, Գրիգոր Լուսավորիչը կառուցեց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և Գայանէի, Հոփսիմի, Շողակաթի տաճարները: Այս աստվածային շողը լուսավորեց Հայաստան աշխարհը և հայ ժողովուրդը ընդունեց քրիստոնեություն: Ահա այն հունձը, որ տվեց սուրբ կույսերի արյունով շաղախված հալոց հողը, «բառնալով պատար գիւսապաշտ մոլորութեանց յաշխարհէ»:

Ս. Կույսերի քրիստոնեական հավատի համար մարտիրոսացումը և աստվածային հրա-

շաղիքը ոչ միայն ամրապնդեցին հայ ժողովրդի մեջ քրիստոնեական կրօնը և նրա քաղաքացիականությունը, այլև այն հավատով գոտեպնդեցին հայ կիներ բարոյական այն մեծ ուժով, որ նա հայտնաբերեց իր բնականական պատմասիրության, իր հավատի և նկեղեցու և իր հայրենասիրության մեջ:

Ի պարծանս հայ կանանց պետք է ասել, որ նրանք շարունակ «մերժեցին զկարիս մարմնական կենցաղոյս, զի ծանեան եթէ երազ է սուտ պաճուճանք. ոչ հեշտացան ի գրգանս փափկութեան, իմացան, եթէ անտի է անցաւոր մեծութիւնս»:

Ահա այսպիսի հավատով զինված, հայ կիներ պահպանեց իր բնականական պատիւը, մարտեց դարեր շարունակ բռնության դեմ, կուրծք տվեց աշխատանքների արշավանքներին, թափեց իր արյունը, պահպանելով իր հոգու մեջ առաքինության, սրբազորմ սիրտ և զոհարեցության խորհուրդը:

Արդ, պահպանենք Հոփսիմյանց սուրբ կույսերի անմահ հիշատակը, ունենալով մեր հոգու խորքում նրանց պաշտած Քրիստոսին, պահենք Քրիստոսի պատվերները և ազնու-

վանանք նրա սիրո հրապույրով: Սիրենք նրան, որ եղավ մարդկային երջանկության զերազոյն քարոզիչը Իր սիրո վարդապետութեամբ: Հոփսիմյանց կույսերի նման անազապատ պահենք Քրիստոսի քարոզած սերը սրբեա մեր կյանքի ուղեցոյց, դառնալու համար Աստուծո հշմարիտ հոգևոր զավակները: Աստուծո հոգևոր զավակը լինել նշանակում է լինել քրիստոնեական բարոյականության պաշտպանը և զործադրողը:

Մաղթենք, որ Հոփսիմյանց կույսերի մեղավանդ թողած քրիստոնեական բարոյականության մեծ ուժը լավագոյն օրինակ լինի մեր ներկա և գալիք հայ մատաղ սերունդին, բարձր պահելով իրենց անձի, իրենց բնականիքի, իրենց ազգի, իրենց նկեղեցու, իրենց հարազատ Հայրենիքի փառքն ու պատիւը, և թո՛ղ ապագա սերունդները հրճվանքով գոչեն. «նկալք հաւատացեալք զճշմութիւնս սոցա հոշակեացուք, և օրհնութեամբ զԱստուած փառաւորեացուք»:

«Շնորհք Տեառն մերոյ և Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի եղիցին ընդ ձեզ», և թո՛ղ աստվածային շողի կաթիլը անմար մնա ձեր սրտերում: Ամեն:

